

Boreczky Elemér

(ELTE BTK, Angol-Amerikai Intézet, Angol Tanárképző Központ/Angol Nyelvpedagógiai Tanszék, ny. adjunktus):

John Wyclif *conversio*-ja

Száz éve John Wyclif neve még nemcsak a protestáns világban volt ismert, mára azonban „a reformáció hajnalsillagáról” hazájában és a többi angol nyelvű országban is jó ha annyit tudnak, hogy ő fordította volna elsőként angolra a Szentírást. A halála után 30 évvel, 1414-ben főeretnekként elítélt oxfordi teológus tanítása valamiféle vallásos nemzeti kommunizmusként élt tovább az angol nemzet mitológiájában egészen a XIX. század végéig, de Wyclif munkásságának feldolgozása csak az utóbbi ötven évben kezdődött el.

Ez az előadás arról a logikai-metafizikai „conversio”-ról szól, amely Wyclif kiterjedt munkássága kiindulópontjául szolgált. Az 1360-as évekre az oxfordi iskolákban az univerzalista realista felfogást kiszorította a szingularista (nominalista) logika, a „jeldoktorok” tudománya, amely az emberről mint Isten hasonmásáról szóló tanítás igazságát a tapasztalati valóság, a szingularitásában létező ember és az egyetemes emberről való spekuláció kapcsolatát a grammatika és a logika eszközeivel próbálta értelmezni. Wyclif *conversio*-ja a korábbi neo-platonikus univerzalizmushoz és realizmushoz nem hasonló, az ősegyház tanítását felélesztő realizmust jelentette ezzel a „jeltudománnyal” szemben.

Wyclif későbbi művei – elsősorban politikai teológiája – sorra veszik ennek a logikai-metafizikai *conversio*-nak szinte valamennyi következményét a természetes szabad élet kegyelmétől kezdve a kegyelmi, természeti és szerencse-javak fölötti rendelkezésen át a tulajdon és a szolgálat jogáról, a jog és az igazság összefüggéséről, a szeretet törvényéről, valamint az egyetemes ember megtestesüléséről – a nemzetről mint természetes testről – szóló tanításokig. Az előadás ezeknek a tanításoknak a felvázolásával zárul.